

Голае Рафзімы

МІНСК 1973
КРАСНОЎСКОЎСКАЯ 9
БІСЛІМСКАЯ ІМ. ДЭЛІНА

№ 12 (1274) САКАВІК 1973 г. ВYДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫНІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВYДАННЯ 18-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

ПЯЦІГОДКА: НОВАЯ АРЫЕНТАЦЫЯ

Нібы магутны экспрэс, імкліва і нястрымна, набліжаецца да пераможнага фінішу дзевятая савецкая пяцігодка. Кожны мінулы з яе пачатку год — важны і непаўторны этап на шляху да новых вышынь сацыяльнага і эканамічнага прагрэсу. Усё чалавецтва з неаслабнай увагай сочыць за здзяйсненнем нашых планаў, бо прагрэс савецкай краіны сімвалізуе пераможны наступ развіцця сацыялізму, з якім народы свету звязваюць свае надзеі на будучыню.

Дзевятая пяцігодка ўжо двойчы прадэманстравала рэальнасць сваіх велічных планаў, мэта якіх — зрабіць Краіну Саветаў яшчэ больш магутнай, яшчэ больш павялічыць матэрыяльны і культурны ўзровень жыцця працоўных.

Асабліва адметным у гэтых адносінах быў мінулы год. Нацыянальны даход нашай рэспублікі на яго працягу ўзрос на 8 працэнтаў. Прырост прамысловай вытворчасці ў параўнанні з першым годам пяцігодкі склаў 9,7 працэнта. Працаўнікі сельскай гаспадаркі павялічылі аб'ём валавой прадукцыі на 5 працэнтаў.

Паспяхова выкананая праграма развіцця народнай гаспадаркі краіны 1971—1972 гадоў падрыхтавала трывалую эканамічную базу для ажыццяўлення планаў трэцяга года пяцігодкі. А менавіта гэты год з'яўляецца найбольш важным у лёсе пяцігодкі, бо сёлета павінны быць створаны ўсе неабходныя перадумовы для канчатковай рэалізацыі плана развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1971—1975 гады. Вось чаму працоўныя краіны на завалі гэты год рашаючым і свядома аддаюць усе сілы і творчую энергію на здзяйсненне яго заданняў.

Зрабіць трэба многа. Нацыянальны даход БССР павінен перавысіць мінулагодні на 7 працэнтаў. Вытворчасць прамысловай прадукцыі павялічыцца на 7,9 працэнта. Дзяржаўныя цэнтралізаваныя капітальныя ўкладанні ўзрастуць на 16,6 працэнта. Калгасам і саўгасам рэспублікі трэба атрымаць не менш, як 6,5 мільёна тон збожжжа пры сярэдняй ураджайнасці 24 цэнтнера з гектара, 7,7 мільёна тон бульбы, значна павысіць прадуктыўнасць жывёлагадоўлі.

Больш напружаная сёлета ў Беларусі і праграма сацыяльнага будаўніцтва. Так, рэальныя даходы на душу насельніцтва павялічацца на 6, а з пачатку пяцігодкі — на 20 працэнтаў. Сярэднямесячная заробатная плата рабочых і служачых узрасце на 3,5, а аплата працы калгаснікаў — на 7,6 працэнта. Рост грамадскіх фондаў спажывання вызначаны на 7 працэнтаў, іх аб'ём перавысіць 2,6 мільярда рублёў. Жыхарам Беларусі будзе прадастаўлена ў бягучым годзе каля 100 тысяч кватэр.

Партыя і ўрад у шэрагу рашэнняў і пастаноў распрацавалі дакладную праграму дзейнасці ва ўсіх галінах грамадскай вытворчасці для таго, каб намечаныя рубяжы былі своечасова дасягнуты. «Галоўная задача зараз, — гаворыў Генеральны сакратар ЦК КПСС

Л. Брэжнеў у дакладзе «Аб пяцідзесяцігоддзі Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік», — гэта крута змяніць арыентацыю, перанесці ўпор на інтэнсіўныя метады вядзення гаспадаркі, забяспечыць тым самым сур'ёзнае павышэнне эфектыўнасці эканомікі».

Гэта значыць, што эканамічны рост сёлета і надалей будзе ўсё больш і больш адбывацца за кошт павышэння прадукцыйнасці працы, паўнейшага выкарыстання дзеючых вытворчых магутнасцей, паскарэння навукова-тэхнічнага прагрэсу, павелічэння аддачы ад кожнага ўкладзенага ў народную гаспадарку рубля.

На практыцы такія мерапрыемствы азначаюць пераважнае развіццё галін вытворчасці, якія забяспечваюць тэхнічны прагрэс, — хімічнай і нафтахімічнай, энергетычнай, машына-станка- і прыборабудавальнай, металаапрацоўчай... Пераважная большасць капітальных укладанняў накіроўваецца на завяршэнне і ўвод у дзеянне пачатых аб'ектаў. Зялёная вуліца даецца навукова-даследчым работам у завяршаючых стадыях. Каля 80 працэнтаў прыросту прамысловай прадукцыі будзе атрымана дзякуючы росту прадукцыйнасці працы.

Планы рашаючага года складзены з улікам выкарыстання ўсіх наяўных рэзерваў. Аднак сёлета нам трэба не толькі паспяхова справіцца з планавымі заданнямі, а значна перавыканаць іх, каб стварыць надзейны задел перад завяршаючым этапам пяцігодкі. Тут вельмі важна адзначыць, што неабходнасць такога кроку добра ўсведамляюць усе працоўныя краіны. Сведчанне таму — сацыялістычнае спаборніцтва, што шырока разгарнулася на прадпрыемствах і будоўлях, у калгасах і саўгасах. Паўсюдна прымаюцца асабістыя сацыялістычныя абавязальствы па датэрмінаваму выкананню ўласных гадавых вытворчых планаў. Пад дэвізам «больш, лепш, раней» спаборнічаюць цэлыя прадпрыемствы. Каштоўны вопыт, прагрэсіўныя прыёмы працы асобных перадавікоў становяцца здабыткам усіх.

Нават перакладзеныя на сухую мову статыстыкі гэтыя абавязальствы ўраджаюць сваімі машабамі, у іх адчуваецца сапраўды дзяржаўны клопат кожнага рабочага аб лёсе агульнай справы. Працаўнікі прамысловасці рэспублікі, напрыклад, вырашылі выканаць гадавы план па аб'ёму рэалізацыі прадукцыі датэрмінова, да 25—27 снежня, і даць звыш задання прадукцыі на 257 мільёнаў рублёў, у тым ліку тавараў народнага спажывання — больш чым на 140 мільёнаў рублёў...

Дакладнасць, строгае навукова-тэхнічнае абгрунтаванне нашых планаў, надзвычай высокі працоўны энтузіязм, падобны да таго, які панавыў у легендарныя часы першых пяцігодак, поспехі папярэдніх год, — усё гэта пераконнае, што савецкі народ гэтак жа бліскача справіцца і з заданнямі трэцяга, рашаючага года пяцігодкі.

ПЕРШАЯ чарга Беларускага шыннага камбіната — завод буйнагабарытных шын — уступіла ў строй дзеючых. Па сваёй магутнасці камбінат у Бабруйску стане буйнейшым у Еўропе. Ён будзе выпускаць шырокі асартымент прадукцыі: ад пакрышак для легкавых аўтамабіляў «Волга» і «Масквіч» да шын-гігантаў з вонкавым дыяметрам больш за 2 метры. Разам з асваеннем і адпрацоўкай тэхналогіі вытворчасці шыннікі шукаюць шляхі павышэння прадукцыйнасці працы, паляпшэння якасці, павелічэння даўгавечнасці і надзейнасці шын.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

У маляўнічым месцы стаіць звернуты да сонца трохпавярховы будынак. Гэта — дзіцячы санаторый «Пухавічы». Штогод у ім адпачываюць, папраўляюць здароўе тысяча чатырыста хлопчыкаў і дзяўчынак. Здраўніца па правую лічыцу адной з лепшых у рэспубліцы. У санаторыі добры фізіятэрапеўтычны кабінет, водалячэбніца, інгаляторы, абсталяваная ўсім неабходным зала для лячэбнай фізкультуры. Есць тут і школа, каб дзеці, якія прыязджаюць у санаторый на папраўку, не адставалі ў вучобе ад ровеснікаў. А ў свабодны ад працэдур час хлопчыкі і дзяўчынкі рыхтуюць канцэрты мастацкай самадзейнасці, праводзяць дыспуты, віктарыны, сустракаюцца з цікавымі людзьмі. НА ЗДЫМКАХ: 1. Галоўны корпус санаторыя «Пухавічы». 2. Пеця ДЗЕНІСЕНКА пад наглядом медсястры Н. ФІНСКАЙ прымае УВЧ. 3. Ідзе падрыхтоўка да ўрокаў.

Фота П. НАВАТАРАВА.

◆ НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ ◆

ЭЛЕКТРАМАТОРЫ НА ЭКСПАРТ

Група канструктараў магілёўскага завода «Электрарухавік» распрацавала электраматор палепшанай канструкцыі. Ён мае зменшаную вагу, працуе больш працягла час. Новы рухавік разлічан на эксплуатацыю ва ўмовах тропікаў.

Заказ на выроб электраматора такой маркі, — расказвае галоўны інжынер завода З. Жабька, — мы атрымалі ад гандлёвых фірм шэрагу трапічных краін. Выпрабаванні паказалі высокую эксплуатацыйную якасць матора. Першыя партыі такіх электрарухавікоў ужо адпраўлены ў Індыю, Бангладэш, Шры Ланка. Новыя электраматоры наш завод будзе экспартаваць у адзінаццаць паўднёвых краін свету.

М. ШМАТАЎ.

КВАТЭРЫ ДЛЯ МАЛАДАЖОНАЎ

Непадалёку ад цэнтральнай вуліцы вёскі Стараселле Шклоўскага раёна вырас невялікі мікрараён. У ім звыш трыццаці двухкватэрных дамоў-катэджаў. Кватэры пачаснаму абсталяваны. Есць у іх газавыя пліты, водаправод, падабрана добрая мэбля. Гаспадарамі кватэр становяцца маладыя хлебаробы, якія ўступілі ў шлюб.

Па рашэнню праўлення калгаса Імя Кірава кватэры з усімі выгодамі прадастаў-

ляюцца маладым гаспадарам з аплатай у растэрміноўку з 20-працэнтнай скідкай.

В. НІКАЛАЕЎ.

АБ'ЯДНАННЕ УЗНАЧАЛЬВАЕ КАЛГАСНІК

Пры добрушскай раённай газеце «Ленінец» створана раённае літаратурнае аб'яднанне. У яго ўваходзяць 15 пачынаючых паэтаў, празаікаў і крытыкаў. Літаб'яднанне ўзначальвае малады паэт, калгаснік Пятро Скачкоў.

Маладыя літаратары абмяркоўваюць свае творы і лепшыя з іх друкуюць на літаратурнай старонцы «Крынічка», якая выпускаецца ў газеце раз у месяц. Выйшла ўжо 20 такіх літаратурных старонак. Надрукаваны дзесяткі вершаў, некалькі апавяданняў. Чытачам падабаюцца вершы і вершаваныя загадкі настаўніка Кармянскай сярэдняй школы М. Парукава. Вершы «Нас імчаў цягнік», «Сляды юнацтва» У. Абушэні, апавяданне «Жыве чалавек» У. Бабраўнічага, апавяданне «У родных мясцінах» Л. Барысава таксама дэла ўспрыняты землякамі аўтараў.

Пачынаючыя літаратары атрымліваюць пастаянную дапамогу ад Гомельскага абласнога аддзялення Саюза журналістаў Беларусі.

А. КУРЛОВІЧ.

НАБЫВАЮЦЬ АЎТАМАБІЛІ

З кожным годам павялічваецца матэрыяльны добра-

быт жыхароў Івацэвіцкага раёна. Летась магазіны раёна толькі звыш плана прадалі насельніцтву тавараў на суму 400 тысяч рублёў. У асабістае карыстанне былі набыты 74 легкавыя аўтамабілі, больш за 70 матацыклаў, каштоўныя рэчы.

Уладальнікамі ўласных аўтамабіляў «Жыгулі» сталі шафэр з вёскі Міронім Фёдар Чабатар і рабочы Міхэйл Лойка, галоўны ўрач Целяханскай бальніцы Уладзімір Быко і іншыя працаўнікі раёна.

П. МЕРГЕС.

ГАРАДСКОЕ АБЛІЧЧА ВЁСКІ

Трыццаць добраўпарадкаваных кватэр для хлебаробаў, адміністрацыйны будынак, у якім размясціліся праўленне калгаса «Светлы шлях» і сельскі Савет, васьмгадовая школа, ўзведзены за апошнія гады ў вёсцы Рудск Іванаўскага раёна. Паўднёвая ўскраіна гэтай вёскі набывае зусім гарадскі выгляд: рады двухпавярховых цагляных дамоў выстраіліся ўздоўж асфальтаваных вуліц.

Будуецца вясковы палац культуры на 300 месца, чатырохкватэрны жылы дом. Нядаўна пачалося ўзвядзенне гандлёвага цэнтру. Разлічаны ён на абслугоўванне паўтары тысячы чалавек. Будынак таксама будзе двухпавярховым. У ім размясціцца прамтаварны, гаспадарчы і прадуктовы аддзелы, сталовая, камбінат бытавога абслугоўвання і гасцініца.

Калгас штогод выдаткоўвае на будаўніцтва некалькі соцень тысяч рублёў.

А. ШВАБ.

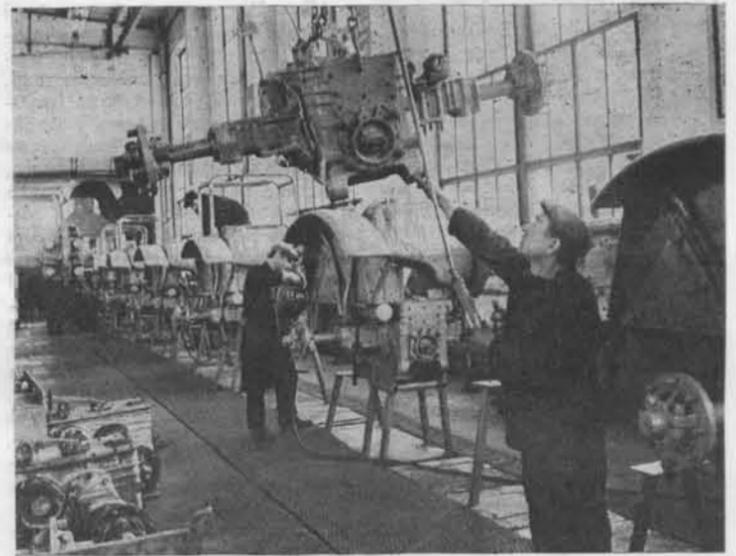
З ДЗЯРЖАЎНЫМ ЗНАКАМ ЯКАСЦІ

Прадукцыя, якую выпускае Барысаўскі дрэвапрацоўчы камбінат «Камінтэрн», вызначаецца высокай якасцю і карыстаецца шырокім попытам у пакупнікоў. Асабліва

многа добрых водгукаў аб гасцінным гарнітуры «Астра». Ён неаднаразова дэманстравалі на выстаўках прамысловых тавараў, на гандлёвых кірмах. Сёлета гэтаму вырабу прысвоены Дзяржаўны знак якасці.

Нядаўна на дрэвапрацоўчым камбінате пачалі выкананне першага міжнароднага захаду. На экспарт рыхтуюцца 40 камплектаў гасцінных гарнітураў.

П. БАРОДКА.

Каля ста трактараў адрамантавалі з пачатку года калгасам і саўгасам раёна рабочыя Кобрынскага аб'яднання «Сельгастэхніка». Штодзённа рамонтнікі вяртаюць у строй 5—6 трактараў «Беларусь».

НА ЗДЫМКУ: канвеер зборкі трактараў «Беларусь».

Фота В. ГЕРМАНА.

ЗАЎТРА БЫЛОЙ ЛЯХАЎКІ

Заводскі раён горада Мінска нездарма называюць індустрыяльным сэрцам беларускай сталіцы. Тут размешчаны такія гіганты, як трактарны, аўтамабільны, маторны, падшыпнікавы заводы. Прадукцыя іх шырока вядома за межамі рэспублікі і краіны. Суветнай славай карыстаюцца МАЗы, трактары «Беларусь». Заводскі раён — па сутнасці равеснік Саюза ССР. Ён быў створан у жніўні 1921 года і называўся тады Ляхаўскім, а з 1961 года — Заводскім.

Ляхаўка — у мінулым адна з ускраін Мінска. Калісьці тут шумелі сасновы бор. Ён належаў мінскаму архірэю. Жыхары вёсак Будзілава, Шэйпічаў, Шчотаўкі не маглі збраць тут грыбы, лавіць у Свіслачы і Серабранцы рыбу.

Пасля Вялікага Кастрычніка па патрабаванню працоўных архірэйскія ўладанні былі перай-

менаваны ў Чырвоны Гай, які стаў месцам адпачынку мінчан. У пасляваенныя гады тут былі ўзведзены прамысловыя гіганты рэспублікі — трактарны і аўтамабільны заводы, ЦЭЦ-3. Пазней — падшыпнікавы, рысорны, маторны заводы, фабрыка дзіцячых цацак і іншыя прадпрыемствы. Вакол іх выраслі жылыя пасёлкі. Вялікі сасновы масіў ператворан у лесапарк. Далёкая і глухая гарадская ўскраіна стала буйным прамысловым і культурным цэнтрам Мінска.

Сёння па выпуску прамысловай прадукцыі раён займае першае месца ў горадзе. У апошнім годзе восьмай пяцігодкі тут выраблялася яе ў 10 разоў больш, чым на ўсіх прамысловых прадпрыемствах даваеннага Мінска.

Заводы і фабрыкі маюць трывалую навукова-тэхнічную базу. Поруч з імі працуюць на-

вукова-даследчыя і праектныя арганізацыі, спецыяльныя канструктарскія бюро, вылічальныя і навукова-інфармацыйныя цэнтры.

Тры шынкі, пачатковая школа, царква, сінагога, малітоўныя дамы — вось і ўся дарэвалюцыйная спадчына былой Ляхаўкі. А сёння ў раёне дзве вышэйшыя і 5 сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, 20 сярэдніх школ, 3 школы-інтэрнаты і 6 школ рабочай моладзі, 6 прафтэхвучылішчаў. У вышэйшых навучальных установах займаецца 40 тысяч студэнтаў і навучэнцаў. У школах працуюць 1 500 настаўнікаў. Больш чым у 20 дашкольных установах выхоўваецца звыш 17 тысяч дзяцей.

У раёне есць 3 палатныя культуры, 3 кінатэатры, 4 бібліятэкі (акрамя бібліятэк прадпрыемстваў і устаноў), палац спорту, 4 буйныя спартыўныя залы, 3 стадыёны, 2 плавальныя басейны, дзесяткі спартыўных залаў.

Калі на ўвесь дарэвалюцыйны Мінск было ўсяго некалькі лячэбных устаноў і медыцынскай дапамогі жыхарам аказвалі 62 урачы і фельчары, то сёння ў адным Заводскім раёне буйная бальніца, многа палі-

клінік, іх філіялаў і дыспансераў, аптэк і іншых медыцынскіх устаноў. На варце здароўя працоўных — звыш 3 тысяч медыцынскіх работнікаў. Сярод іх тры доктары і 9 кандыдатаў медыцынскіх навук, 5 заслужаных урачоў рэспублікі.

У апошнія гады развіццё раёна ажыццяўляецца комплексна. Адначасова з будаўніцтвам новых прадпрыемстваў, рэканструкцыяй і расшырэннем дзеючых, ствараюцца спрыяльныя ўмовы для работы, жыцця і адпачынку працоўных. Будуецца жылыя дамы, прадпрыемствы: кемунальна-бытавога прызначэння, рацыянальна размяшчаюцца школы, магазіны, сталовыя, дзіцячыя і медыцынскія ўстановы. У жылых кварталах раёна цяпер можна было б размясціць усё насельніцтва даваеннага Мінска.

На гады дзевятай пяцігодкі распрацаван агульнараённы план сацыяльна-эканамічнага і культурнага развіцця.

Толькі асноўныя вытворчыя фонды за пяцігодку павялічацца больш чым у 2 разы. Прырост выпуску прамысловай прадукцыі на 90 працэнтаў будзе забяспечан за кошт павышэння прадукцыйнасці працы. Рэнтабельнасць вытворчасці дазва-

ліць значна павялічыць аб'ём рэалізацыі прадукцыі.

На прамысловых прадпрыемствах будзе ўкаранена 270 паточна-механізаваных аўтаматычных ліній, устаноўлена звыш 3 200 станкоў-аўтаматаў і пэўнага аўтаматаў, мадэрнізавана больш як 920 адзінак абсталявання, ажыццяўлена 1 800 мерапрыемстваў па механізацыі і аўтаматызацыі вытворчых працэсаў асноўнай і дапаможнай вытворчасцей. Намнога ўзрасце ўзровень выкарыстання высокапрадукцыйнага абсталявання.

Рэальныя даходы ў разліку на душу насельніцтва павялічацца на 33 працэнты. Грамадскія фонды спажывання ўзрастуць на 40 працэнтаў. За пяцігоддзе будзе пабудавана і ўведзена ў эксплуатацыю 690 тысяч квадратных метраў агульнай карыснай плошчы. 14 тысяч сем'яў працоўнага раёна справяць наваселле. Будзе пабудавана 16 магазінаў, у тым ліку буйнейшы ўнівермаг. Намечана ўвесці ў эксплуатацыю 27 прадпрыемстваў грамадскага харчавання. Далейшае развіццё атрымаюць ахова здароўя, народная асвета, палепшанне ўмоў працы і быту жыхароў былой Ляхаўкі.

К. ПАТАПЕНКА.

FIVE-YEAR plans constitute programmes for the Soviet Union's national economic development. The reorganization carried out according to these programmes has led to profound social changes. To begin with, the numerical ratio between the city and rural population has changed sharply as a result of the broad-scale industrial development of the country. Before the five-year plans began, town dwellers accounted for a mere 22,000,000, or 15 per cent of the country's entire population. Today Soviet towns are inhabited by 144,000,000 people, or 58 per cent of the total.

The five-year plans added greatly to the numerical strength of the working class, the leading force of the new society. Where-

not exceed four per cent of the family income.

The educational standards of the Soviet people have risen. Today, 640 of every thousand workers and 440 of every thousand peasants have higher or secondary (complete or incomplete) education. The transition to universal secondary (ten-year) education is being completed in the country. Higher education establishments have a total student body of 4.6 million. Science has also attained a high level of development, with 5,000 research centres and one million scientific workers.

The USSR has long been leading the world in the output of books. The Soviet man is an avid reader. The country boasts 360,000 public libraries, 134,000

Five-year plans and man

as in 1928, on the eve of the First Five-Year-Plan period, there were only 3.6 million industrial workers in the country, today this figure is 65 million.

Our peasants have also changed. Now they are collective farmers working cooperatively. Machines have made their task easier. Their living conditions have improved.

The numerous people's intelligentsia has taken shape in the course of the fulfilment of the five-year plans.

Such is the social composition of our society today.

The five-year plans ensured the substantial growth of the people's material well-being. For example, the public consumption funds which are allocated from the state budget grew from 4,600 million roubles in 1940 to 68,600 million roubles in 1971. These funds provide for free medical service to the entire population for 80,000,000 students attending all kinds of schools, for pensions and student grants.

Real incomes of factory and office workers have tripled as compared with 1940, and those of peasants have grown 4.8 times. Soviet families are well-nourished, well-clothed, they are able to purchase refrigerators, television sets and other durable goods.

In the 1950-1971 period, 161.5 million people moved to new flats, and 49 million people improved their living conditions in houses built previously. Rent in the USSR is extremely low—including charges for electricity, gas, water and heating—it does

palaces and houses of culture, a ramified network of theatres and cinemas, and a multitude of stadiums and other sports installations.

Special note should be taken of the fact that all the peoples and nationalities of the country, and all the Republics of the USSR, share in the numerous economic and social successes achieved during the five-year-plan periods.

The Ninth Five-Year Plan now under way (1971-1975) is the logical extension of the previous ones. But there is a difference. The chief task of this programme is to improve the people's living standards. In this sense, the present five-year plan is the most socially orientated one, so to speak. It is the outcome of the entire previous development of our economy, and of our increased resources. In the current five-year period, the living standards of the people are being improved all along this line. The social measures planned for the first two years of the five-year period, including a pay rise to large categories of working people, and the increase in pensions and grants, etc., have already been carried out.

The chief result of the five-year-plan periods is the construction of developed socialism in our country. This means that our society has reached economic and social maturity, that truly socialist relations have been established, and that our country is now laying the material and technical foundations of communism.

Grigory ALEXEYEV

Polymers from Gomel

In the town of Gomel there is a research institute of the mechanics of metallopolymer systems. In a comparatively short period of time the Institute won a number of awards at the Exhibition of Economic Achievements of the USSR in Moscow. In all, 27 gold, silver and bronze medals have been won by the Institute.

It is difficult to imagine now a branch of people's economy where polymer materials should not be used. However, together with valuable properties, pure polymers have a number of such ones which are not desirable. With the help of joining polymers to metal, wood or glass, the Institute of the mechanics of metallopolymer systems has created a number of new materials. Among them there are composition materials, connectives and coatings as well as the methods of their making which all have been recognized as inventions and awarded authors' licences. The introduction of these materials in the technology of making spare parts and units of machinery has already saved the national economy more than 500 thousand roubles.

The Institute has also produced wood plastics which is a useful invention for the manufacture of composition materials on the basis of wood. The economic effect of these polymer materials alone has already surpassed the level of one million roubles. The inventions of the Institute have been already ordered by thousands of enterprises in the USSR and fifteen of them were patented abroad.

The largest power station in the BSSR

In the Western suburb of Minsk, beyond the circuit motorway, the construction has begun of the largest power station in Byelorussia—the Minsk thermo-electric-power station. The planned capacity of the Power station is 900 thousand kw., and its thermo-capacity is more than a thousand HCs. per hour. This is almost twice as much as the largest electric power station produces in the capital of Byelorussia at present. The new thermo-electric power station will have more than forty buildings and various installations which

will cover an area of 150 hectares.

The construction of the new PS has been planned on the basis of the latest world- and home achievements of the electric power technology. All the buildings and installations of the new PS will be constructed of parts and prefabricated units manufactured at the sections of a special branch enterprise constructing and delivering them to the site of the PS. In the manufacture of parts and units for the PS line production methods are to be used. According to the calculations of the designing specialists, this method of construction will lower the labour construction-costs by about 40 per cent, simultaneously curtailing the construction time 1.5 times.

The electric power station which has been designed by the specialists of the major designing institutes in the USSR will be constructed on most modern lines. Here thermo-turbines will be installed with a capacity of 250 thousand kwts and unique pressure boilers will be used, producing almost a thousand tons of steam per hour. Most modern equipment will be used for purifying water and reinforced-concrete salt pans will be constructed.

For all tastes

A new one-chamber frig has been designed at the Minsk refrigerator-manufacturing plant. The new original apparatus is capable of maintaining constant temperature of -20-24 degrees centigrade. The constantly maintained low temperature will enable housewives to keep perishable foodstuffs for months on end.

The main trend followed by the Minsk refrigerator-manufacturing plant is the construction of more spacious friges without increasing their size. The new models will not produce compressor noise and their deep-freeze chambers will not have to be cleared of the accumulating periodically moisture and ice: this will be performed by a specially designed device acting automatically. The circulation of cold air in the different chambers of new frig models will also be considerably improved. The exterior of the new frig models will become more attractive and attempts are made to turn their tops into a special kind of convenient table for keeping dishes or other utensils.

The specialists working at the designing bureau of the plant

The Novolukomlskaya hydro-electric power station is one of the largest in Byelorussia. By 1975 its capacity will be 2.4 million kwts. This is almost four times as much as the pre-war Dneproges produced per year. ON PHOTO: 1. The control panel of one of the shops. 2. The turbine shops. Photo by K. YAKUBOVICH.

have worked out models of household friges with a view of a unified scheme of production. 70 per cent of the parts of each model is identical with all the similar parts of other models. All the refrigerator-manufacturing plants of the USSR produce friges in accordance with the requirements of this scheme. The designing bureau of the Minsk refrigerator-manufacturing plant is one of the leading establishments of this kind.

THE READERS' LETTERS

Our unforgettable tour

It just does not seem possible that we have been home for more than half a year since our tour of USSR.

John and I were delighted to receive such a fine collection of pictures that were taken during our grand tour of Minsk. No matter how much you try to read about another country it is quite another story when you actually visit and see for yourself. I never realised how much the war had taken its toll of Byelorussian people and your country. Now I know.

After we left Minsk we visited Moscow, which we loved, because we were able to see all the historic places with our own eyes. But even today I wish we had spent much more time in this city because we only saw a very small part of it.

Kiev is where I met my uncle and other relatives on my father's side. We drove for five

hours out of Kiev to get to the village but what a ride! Gardens for miles and miles on either side of the highway.

Then we stayed in Sochi and Lvov. It seems that Lvov is where a good deal of the hand-carved wooden souvenirs are made. By the way when it was time to fly back home we were overweight with gifts and had to pay extra money but I think it was worth it to come home with a suitcase full of cherished memories.

John and I often spend weekends with the Dubinas. Recently we saw more movies of their trip to the Soviet Union. They were wonderful! And we really hope to visit your Byelorussia in the nearest future.

Sincerely

Katherine and John
MEDVID

USA.

Spring is coming.

Photo by N. KHODASEVICH.

СУДЬБА словно испытывала его упорство, долго не давая осуществиться мечте. Добился поступления в авиашколу, но зачислили в авиационное отделение. Подал рапорт — говорят: «Вы недооцениваете свою будущую профессию. В авиации техники — вот как нужны...»

Все правильно. Нужны. Но он-то мечтал летать. Второй рапорт написал — пауза. А третий — напомнил о воинской дисциплине. И, подчиня-

УКАЗОМ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР ЗА ЗАСЛУГИ ПЕРЕД ВООРУЖЕННЫМИ СИЛАМИ СССР И В СВЯЗИ С ШЕСТИДЕСЯТИЛЕТИЕМ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ МАРШАЛА АВИАЦИИ ПОКРЫШКИНА АЛЕКСАНДР ИВАНОВИЧ НАГРАЖДЕН ОРДЕНОМ ОКТЯБРЬСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ.

пому. Посадил самолет, выбрался из кабины возбужденный, огуленный, а в мозгу только одна радостная мысль: «Сбил! Сбил!»

А потом было еще более 600 боевых вылетов, 156 воздушных боев, в которых он лично сбил еще 58 самолетов врага. В июне сорок первого безвест-

ми, он находил время учить нас, командиров.

Маршал Конев охарактеризовал Покрышкина такими словами: «Он показал себя на фронте не только человеком большой личной храбрости, но и искуснейшим организатором боевых действий. Александр Иванович владел не только вы-

ЧЕТЫРЕ ЗВЕЗДЫ АЛЕКСАНДРА ПОКРЫШКИНА

ясь дисциплине, он стал техником. В голубые петлицы прикрепили два кубика и скрещенные ключики. Все. И стал он служить, служить честно, старательно. Но не переставал писать рапорты: «Разрешите учиться на летчика». Писал по инстанции: командиру полка, командирам, маршалу обороны. И всякий раз получал ответ: «Переучиваться считаем нецелесообразным. Армии нужны специалисты высшего профиля». Словом, сиди на земле! Но разве это жизнь! Мало того: как старательного, грамотного техника его рекомендовали в Военно-воздушную инженерную академию по специальности. А это уже точно означало, что дверь в небо захлопнется перед ним навсегда. И тут он — в качестве ответного жеста — сделал вызов судьбе... всего-навсего не прошел по конкурсу. И вернулся в свою часть.

Простая неожиданная мысль пришла ему в голову: поступить в обычный гражданский аэроклуб. На это он имеет право, как каждый из нас. И вот в свободное от службы время он учится летать. Часть стояла на Кубани. Через месяц он получил заветное удостоверение выпускника Краснодарского аэроклуба. Его направили в Качинскую авиашколу имени А. Мясникова. И тут зажглись его первая звезда — звезда летчика.

А дальше? Первый фашистский самолет конструкции Мессершмитта летчик-истребитель старший лейтенант Александр Покрышкин сбил 23 июня 1941 года. Последний, пятьдесят девятый, был сбит в небе Германии. Он участвовал во многих воздушных боях, в каждом из которых мог погибнуть, как погибли его многие боевые друзья. Как вышло живым?

Летчики утверждают, что в воздушном бою все зависит от собственной воли, решительности и главное — умения мгновенно ориентироваться в боевой обстановке и в стрессовой миг принять единственно верное, победное решение.

МиГ-3 легко пикировал, набирал скорость выше 500 километров, делая после этого горку 600—700 метров. Такая большая вертикаль — это высота, а высота — это запас скорости. На этой машине с роковым номером «13» он пролетал около года. Его красавец хорошо знали в Гитлеровском истребителе. Стоило ему подняться в воздух, как в эфире поднимался радиоголос: «Ахтунг! Ахтунг! В воздухе — Покрышкин!»

— Верно ли это, Александр Иванович?

— Ну, если вы любите возвышенные слова, можно и так... Все было. Но вот порой работу летчика изображают так, будто она требует только смелости и хладнокровия. Без этого, конечно, нельзя. Но прежде всего бой требует мысли и духовной окрыленности. А она — от веры в правоту нашего дела.

— Какой бой вам больше всего запомнился?

— Первый...

— А каковы его подробности?

— А вот подробности и не

помню. Тогда еще старший лейтенант Александр Покрышкин, которого однополчане называли просто Сашей, не мог предполагать, какое тяжкое бремя ляжет на его плечи. К концу войны имя его было овеяно легендами. Ныне оно упоминается во всех трудах по истории мировой авиации, увековечено во «Всемирной истории». Он — трижды Герой Советского Союза, маршал авиации. Бронзовый бюст Александра Покрышкина установлен на родине, в Новосибирске. И за всю войну ни одного поражения. Везение?

— Везение, говорите? Лично я тогда на него не рассчитывал. Мое кредо иное: на бога надейся, а сам не плошай! Так-то оно надежнее...

Александр Иванович — глава созданной им современной школы воздушного боя, положившей начало сверхзвуковому высотному перехвату. В каждый бой, в каждый поединок с врагом он вносил элементы творчества, что-то свое, новое. Это он ввел в практику воздушного боя тактическое предвидение, тонкий расчет и полное использование всех боевых возможностей самолета.

— Александр Иванович, что же вас все-таки привело в авиацию?

— Как всегда, случай. Мне шел десятый год, когда в небе над Новосибирском, где я жил, появился первый самолет. Помню: перелуганные старики высыпали из домов, а пацаны бросились к полю. Там и сел самолет. Ребята окружили его плотным кольцом. Летчик решил потрогать плоскости, шасси, пропеллер. Словом, впервые к самолету прикоснулся равно полвека назад. С этого дня, видимо, и решил стать летчиком...

Его поднимали на высоту жизненного полета тысячи натруженных и заботливых рук. То были руки рабочих новосибирского завода, где Покрышкин начал свой разбег. Потом — преподаватели и курсанты авиационного училища, затем — друзья и товарищи по звеньям, эскадрильям, авиационным полкам и дивизиям, где он служил. Коммунисты организаций, в которых он состоял. Теплоту их сердец он всегда ощущал в кабине самолета во время боя. Их ненависть к врагу бросала его в воздушных атаках на сильнейшего противника. Их неуемная любовь к Родине наполняла его сердце отвагой и мужеством. Без них, без этих людей, Покрышкин не смог бы стать Покрышкиным.

— А вот на друзей и наставников мне действительно повезло, — говорит Александр Иванович. — Со мной в одном строю сражались такие рыцари неба, что драться плохо было просто невозможно. Да и учили меня люди мудрые, многоопытные. В конце войны я командовал дивизией, которая входила в состав 1-го Украинского фронта, где командующим был Маршал Советского Союза Иван Конев. Занятый решением ключевых стратегических задач, управляя сотнями тысяч людей, армия-

сочайшим искусством воздушного боя, не только превосходно руководил этими боями в воздухе, выбирая каждый раз наиболее выгодные боевые порядки и уничтожая максимальное количество вражеских самолетов, но умел еще на земле наилучшим образом подготовить личный состав к действиям в воздухе, быстрее и точнее всех перебазироваться, лучше всех организовывать аэродромную службу. Кстати сказать, именно он первым начал летать с германских автострад, используя их как аэродромы. Покрышкин — гордость нашей авиации.

Маршал Покрышкин — автор двух интереснейших книг: «Крылья истребителя» и «Небо войны». Эти книги я видел на далеком испытательном полигоне ВВС, на письменном столе заслуженного летчика-испытателя СССР Степана Микояна. В памяти его слова:

— Мы все учились у Покрышкина...

Впрочем, и сам Покрышкин учится всю жизнь. Это стало для него нормой поведения, неписаным правилом. В послевоенные годы Александр Иванович с отличием окончил Военную Академию имени М. Фрунзе, затем Академию Генерального штаба. Летом 1969 года он стал кандидатом военных наук.

Наша встреча с маршалом состоялась в канун его шестидесятилетия. Сейчас Александр Иванович возглавляет ЦК ДОСААФ. И это очень хорошо. Многомиллионное общество энтузиастов оборонной работы требует от его руководителя глубоких и разносторонних современных знаний военного дела, административных и организаторских способностей. Но самое главное — нравственного примера. Он покориет сердца юных, увлекает их.

Есть у маршала Покрышкина и другие заботы. Несколько лет он представляет в Верховном Совете СССР трудящихся Тернопольской области.

Не забывают его и земляки — сибиряки. Покрышкин всегда найдет время, чтобы выслушать и помочь. Маршал любит не только небо, но и землю, давшую ему могучие крылья. Александр Иванович любит посидеть с удочкой, побродить с ружьем.

— Хотите верить, хотите нет: всю зиму собираюсь выбрать-ся на охоту. Видимо, так и не удастся. Да что там охота! Светлана и Александр стали инженерами. Жена говорит: дети выросли, а ты о них знаешь с моих слов.

Слушаю маршала и думаю: «Да, завидная, беспокойная судьба выпала на долю его поколения». В годы войны в листовках, фронтовых плакатах, в статьях и корреспонденциях газетчиков Александра Покрышкина часто называли «крылатым багатырем». Он и впрямь сродни русским былым богатырям свершал не для личной славы, а для славы народа, земли русской.

Таков и Покрышкин.

В. ЛУКАШИН.

Прем'ера вядомай камедыі югаслаўскага драматурга Браніслава Нушыча «Доктар філасофіі» з поспехам прайшла ў Беларускай дзяржаўнай тэатры імя Якуба Коласа. Паставіў п'есу гаіроўны рэжысёр тэатра лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР С. КАЗІМІРЦУСКИ. НА ЗДЫМКУ: сцэна са спектакля.

«О ТЕБЕ МНОГО ГОВОРЯТ В ТУНДРЕ, КЕЦАЙ»

Жизнь и деятельность Кецай Кекектына — первого корякского писателя и культурного деятеля — овеяны на Камчатке легендой.

Кецай Кекектын родился в 1918 году. Когда он появился на свет, в яранге закипел котел, в котором варились большие куски мяса.

— Твой сын будет богатым, — говорили родственники и знакомые пастухи отцу Кецай. — Он родился в хорошее время. Идет весна. И у оленей есть корм. Он будет богатым и сильным.

Кецай рос, как все дети тундры: в три года он умел бросать лассо на рога оленя, в пять — стрелять из лука. С детства судьба его была предопределена — он будет пасти оленей, кочевать по тундре, а когда вырастет, настанет пора самому делать ярангу и искать себе жену. Так было всегда, так жили его отец и отец его отца. Но его жизнь, совпавшая по времени с приходом Советской власти на Крайний Север, пошла по другой, нехоженной тропе.

Однажды в стойбище приехал незнакомый мужчина, который очень плохо говорил по-корякски. «Русский» — называли его взрослые. Кецай не знал, что это значит, и вначале очень боялся незнакомого человека. Незнакомец оказался учителем. Он приехал создавать первую школу.

Отец отдал Кецай в организовывавшуюся школу. И постепенно он перестал бояться «бородатого», как звали коряки учителя. Он понял, что учитель добр и охотел помочь таким, как он, овладеть грамотой.

Так прошло несколько лет. Однажды учитель сказал Кецаю:

— Ты способный ученик и тебе надо ехать в город. Недавно в Ленинграде открылся Институт народов Севера. Окончив его и вернешься в свое стойбище, чтобы учить грамоте своих сородичей.

Кецай Кекектын — первый коряк из далекой камчатской тундры — уехал в Ленинград. Он твердо знал, что будет делать после института. Он вернулся в тундру, вернулся для того, чтобы научить свой народ грамоте, помочь ему избавиться от невежества, суеверий, веры в духов и шаманов. Кецай организовал комиссию по составлению корякского словаря и много сил и энергии отдавал этой работе. Одновременно писал «Книгу для чтения», которая стала первым учебником в корякских школах. Он ездил по стойбищам и убеждал коряков в необходимости отдавать детей в школы. Кецай верил в силу знаний, а люди верили ему. Когда он покидал стойбища, вместе с ним в районный центр уезжали маленькие коряки. Они жили и учились в школах-интернатах, организованных для детей Севера.

— О тебе много говорят в тундре, — сказал ему отец, когда Кецай приехал домой.

— А что говорят, отец? — спросил он.

— Хорошо говорят. Ты выбрал правильную дорогу, мой сын.

Кецай продолжал работать. Вскоре вышли из печати его первые повести, написанные на родном языке: «Последняя битва» и «Хоялхот». За ними появилась книга рассказов. Молодой писатель стал основоположником корякской литературы.

Кецай переводил на корякский язык произведения Пушкина, Чехова, Короленко, Куприна, Фадеева, Шолохова. В 1941 году, в первые же дни после нападения гитлеровской Германии на СССР, Кецай Кекектын добровольцем ушел на фронт.

Он воевал в пехоте, вместе со всеми пережил решающие бои под Сталинградом, радость наступления. В 1943 году, в битве на Курской дуге, корякский писатель Кецай Кекектын пал смертью храбрых.

За 25 лет своей корякской жизни Кецай успел сделать удивительно много: создал корякскую письменность, заложил основы национальной литературы, познакомил своих соотечественников с русской и советской литературой.

Сегодня в Корякском национальном округе нет ни одного неграмотного. Это лучший памятник человеку, отдавшему своему народу знания, талант и жизнь.

Евгений СЫТНИКОВ.

АПН.

ЛЕТАПІСЕЦ

ВЯЛІКІХ ПАДЗЕЙ

80 ГОД З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ МАКСІМА ГАРЭЦКАГА

Споўнілася 80 год з дня нараджэння Максіма Гарэцкага, пісьменніка, літаратуразнаўцы, публіцыста і лексікографа, які ўнёс значны ўклад у развіццё беларускай культуры і літаратуры.

Нарадзіўся Максім Гарэцкі ў вёсцы Малая Багацькаўка Мсціслаўскага павета Магілёўскай губерні. Яго малодшы брат Гаўрыла Іванавіч, акадэмік АН БССР, доктар геалага-мінералагічных навук, успамінае:

«Падлога ў нашай хаце была земляная, халодная. Пры ўваходзе налева — вялікая печ. Ад печы, усцяж левае сцяны, праз усю хату цягнуўся пол — сучальныя нары, агульны сямейны ложка. Над палом, амаль пад самай столлю, былі зроблены шырокія палаткі, дзе спалі хлопцы і куды любілі запаўзаць дзеці, каб пагрэцца і падураць».

Каля печы, як прыступак, быў шырокі запечак, дзе сядзелі жанчыны, пралі, шылі, гаманілі ў доўгія вечары. Гэта — сямейны клубны куток.

Ад печы, амаль на ўзроўні палатка, праз усю хату была перакінутая бэлька, курчына, якая здавалася дзецім вузенькай кладкай над бяздоннем, перайсці або перапаўзаці якую было найвялікшай спакўсай і праявай геройскай смеласці.

У куце віселі цёмныя абразы, стаяў вялікі і адзіны стол з доўгімі лаўкамі ўздоўж сцен. Пад сталом у позную восень і ўзімку хаваўся ад халадоў ягняткі, цялё, парсючкі, а часам і авечкі, сяброўства з якімі было самай прыемнай пацехай».

З гэтай курнай хаты, пакрытай заімшэлай саломай, узняліся два браты, волаты беларускай навукі, культуры і літаратуры.

Літаратурную дзейнасць Максім Гарэцкі распачаў напярэдадні імперыялістычнай вайны, 1914-ы — год выхаду яго першага зборніка апавяданняў «Рунь». У гэтым жа годзе пісьменнік быў цяжка паранены на фронце і доўга ляжаў у шпіталі.

Пасля 1917 года М. Гарэцкі актыўна працуе ў большавіцкім друку, спачатку ў «Известиях Смоленского Совета», затым у газеце «Звезда» ў Мінску. Адгэтуль з групай супрацоўнікаў рэдакцыі едзе

ў Вільню. Белапольская акупацыя на некалькі гадоў адарвала Гарэцкага ад роднай зямлі. Пісьменнік, абвінавачаны ў камуністычнай дзейнасці, быў арыштаваны, сядзеў у турме, а ў далейшым заставаўся пад наглядам паліцыі. У кастрычніку 1923 года ён праз савецкае прадстаўніцтва атрымаў дазвол на выезд у Савецкі Саюз разам з жонкаю, пісьменніцаю і навуковым супрацоўнікам, Леанідай Чарняўскай і дзецьмі — дачкой Галінай і сынам Леанідам.

У Мінску пісьменнік з новай энергіяй распачаў літаратурную і навуковую дзейнасць. Ён быў выдадзены падручнікі і брашурны на пытаньнях літаратуры, зборнік нататкаў «На імперыялістычнай вайне», зборнік п'ес «Жартаўлівы пісарэвіч», аповесць «Ціхая плынь».

М. Гарэцкі пэўны час працаваў у Інстытуце беларускай культуры ў Мінску і Беларускай сельскагаспадарчай Акадэміі ў Горках, а пасля ў Акадэміі навук БССР. У пачатку трыццаціх гадоў пісьменнік закончыў аповесць «Віленскія камунары», якая была апублікавана ў 1963 годзе ў часопісе «Полымя», а праз два гады выйшла асобнай кнігай. Твор ярка і прайдзіва апавядае аб тым, як група віленскіх камунарыяў да апошняй кроплі крыві абаранялася ў Палескім рабочым клубе ад ражых жайнераў, якія хацелі задушыць рэвалюцыйны рух у горадзе.

Літаратурная спадчына Максіма Гарэцкага вялікая і разнастайная. Ён уважшоў у беларускую літаратуру як летапісец вялікіх падзей. Яго творы выдаваліся на многіх мовах народаў СССР і на замежных мовах.

Памёр пісьменнік у сакавіку 1939 года.

Калі пачалася Вялікая Айчынная вайна, сын Максіма Гарэцкага, малодшы лейтэнант, камандзір узвода мужа абараняў Ленінград і загінуў смерцю храбрых у 1944 годзе каля Ноўграда на дваццаць другім годзе жыцця.

Жонка і дачка пісьменніка жылі ў Ленінградзе. Імі многа зроблена па збіранню невядомых яшчэ чытачам рукапісаў Максіма Гарэцкага. Многія з гэтых твораў у хуткім часе стануць здабыткам чытача.

Станіслаў ШУШКЕВІЧ.

КАРУНКІ «МАЛАДОСЦІ»

ЗВІНІЦЬ, пераліваецца мелодыя песні «Нарадзілася я ў Беларусі». Спявае салістка віцебскага ансамбля песні і танца «Малодосць» Галіна Калініна. А перад слухачамі — расквечаная тканымі ручнікамі беларуская хата, прыволе зялёных садоў, кветкі нашых ніў... Колькі характава, багата ў гэтай чароўнай песні.

Пра сябе Галя гаворыць не шмат:

— Спяваю я змалку. У маім рэпертуары розныя песні. Сярод іх — «Дзявочая лірычная» на словы мастацкага кіраўніка нашага ансамбля Серыкава, музыка Бондарова, «Дзявочая» — гэтых жа аўтараў. Вельмі люблю песні Панамарэнкі, Калманюскага.

...Гучыць знаёмая мелодыя «Беларуская полька». Заўзята танцуюць самадзейныя артысты. Яркія, маляўнічыя карціны змяняюць адна адну. «Віцеб-

ская кадрыль», карагод «Купалінка», «Селязень».

...Ідзе чарговая рэпетыцыя народнага ансамбля песні і танца «Малодосць», лаўрэата Усеаўскага фестывалю самадзейнага мастацтва і Усебеларускага фестывалю моладзі. Кіраўнік ансамбля, заслужаны дзеяч культуры БССР Іван Серыкаў раскавае:

— За 12 гадоў існавання калектыву мы далі больш як 1 000 канцэртаў. Падрыхтавалі 225 песень, паставілі 185 танцаў. У нашых праграмах заўсёды многа беларускіх твораў. Мы выконваем «Песню пра Заслонава», «За шуміце, пушчы», «Песню пра Леніна», «Песню аб Радзіме», «Віцебскую кадрыль», карагоды «Купалінка», «Жураўліная казка», «Крупчанская кадрыль» і іншыя.

Ансамбль «Малодосць» збірае беларускія песенны і танцавальныя фальклор. У Браслаўскім раёне запісалі карагод «Селязень», у Глыбоцкім — «Дудары», у Пастаўскім — «Карункі».

Самы заўзяты збіральнік сам кіраўнік. Чалавек таленавіты, ён не толькі ставіць танцы, але робіць выдатныя апрацоўкі іх. Калектыву з поспехам вы-

ступаў у Маскве на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі. «Малодосці» аплаціравалі жыхары Літвы, Эстоніі, Ленінграда. Ансамбль ездзіў на гастролі ў Германскую Дэмакратычную Рэспубліку.

Удзельнікі ансамбля — прадстаўнікі самых розных прафесій. Таіса Якушава, напрыклад, — канструктар, Анатоль Бугдай — слесар-электрамонтажнік. Ён ветэран ансамбля. Прышоў сюды, калі яму было 15 год.

— У мяне сям'я, — гаворыць Анатоль. — І на заводзе маю шмат даручэнняў. Але я не прапускаю ніводнай рэпетыцыі. Прыемна, што мы сваімі выступленнямі прыносім радасць людзям. Многія з удзельнікаў ансамбля самі сталі кіраўнікамі самадзейнасці, многія працуюць у прафесійных калектывах. Кожны з нас дапамагае на прадпрыемстве арганізаваць самадзейнасць.

Н. ЛЯДЭНКА.

НА ЗДЫМКАХ: 1. «Крупчанская кадрыль» у выкананні ансамбля «Малодосць». 2. Удзельніца ансамбля студэнтка Віцебскага індустрыяльнага тэхнікума Любоў КАРАЛЁВА.

Фота А. ЦЕРЛЮКЕВІЧА.

ПОЗІРК У МІНУЛАЕ

Ёсць сціплыя кніжкі-працаўніцы, выхад якіх не суправаджаецца фанфарнымі поклічамі крытыкі. Выдадзеныя невялікімі тыражом, яны робяцца здабыткам вузкага кола спецыялістаў. І толькі з цягам часу становіцца зразумелым, што аўтар запойніў істотнейшы прагал у тым або іншым адгалінаванні навукі, напісаў працу, на якую будучы спасылалі наступныя пакаленні даследчыкаў.

Менавіта такой уяўляецца мне кніжка А. Бірала «Філасофская і грамадская думка ў Беларусі і Літве ў канцы XVII—сярэдняе XVIII ст. ст.», якую выпусціла выдавецтва Белдзяржуніверсітэта.

Дзякуючы намаганням нашых вучоных-старажытнікаў, мы ўжо нядрэна ведаем часы Скарыны і Буднага, Рэнэсансу і рэфармацыі. Працы Э. Дарашэвіча, па сутнасці, адкрылі нам беларускае Асветніцтва. Але што было паміж Рэнэсансам і Асветніцтвам? Што ўяўляла сабой грамадска-філасофская думка Беларусі ў гэтыя часы контррэфармацыі? Можна, наступ феадальна-каталіцкай рэакцыі зусім знішчыў тут усе жывыя і рэальныя правы?

Не, аргументавана сведчыць А. Бірала, нават у найбольш цяжкай для Беларусі гады, у другой палове XVII — першай палове XVIII стагоддзяў, знаходзіліся людзі, якія імкнуліся развясці цемру контррэфармацыйнай ночы. Не пагаджаўся з сярэднявечнай схаластыкай. Заклікалі вывучаць прыроду. Хацелі пакон-

чыць са шляхецкай анархіяй, абнавіць жыццё шляхам больш або менш радыкальных рэформ. Пісалі смелыя для свайго часу сацыяльныя і філасофскія трактаты.

Сваім даследаваннем А. Бірала пераканаўча даказвае, што нават у самыя неспрыяльныя часы народ не можа знаходзіцца ў стане абсалютнай летаргіі. У другой палове XVII — першай палове XVIII стагоддзяў развіваюцца беларускі фальклор. Ствараліся беларускія школьныя інтэрмедый, выдаваліся разнамоўныя літаратуры. Ішла барацьба думак. З аднаго боку, выкладчыкі мясцовых езуціцкіх, дамініканскіх і ўсялякіх іншых калегій абаранялі ў сваіх працах догмы сярэднявечнай схаластыкі, пашыралі рэлігійны абскурантызм і фанатызм. З другога — раздэваліся галасы аб тым, што трэба палепшыць жыццё народа, спыніць самавольства магнатаў. Асабліва выразна такія думкі былі выказаны ў лацінскім трактате С. Шчучкі «Зацьменне Польшчы» (1709) і «Літоўскай пастанове» 1700 года, публічна спаленай катан на варшаўскім рынку. Трэба дадаць, што ўсебаковы аналіз гэтых супярэчлівых помнікаў тагачаснай грамадскай думкі робіцца ўпершыню.

Вялікі фактычным матэрыялам А. Бірала пацвярджае выказанае ўжо шэрагам беларускіх і рускіх гісторыкаў і філосафаў палажэнне аб тым, што XVIII стагоддзе не было часам сучальнага рэ-

грэсу. У гэтым стагоддзі выразна вылучаюцца тры перыяды: заняпаду — у пачатку стагоддзя, перадасветніцкага ажыўлення — у сярэдзіне і росквіту асветніцкай думкі — у апошнім трыццацігоддзі. Асветніцтва не ўваходзіць у кампетэнцыю аўтара. А вось перадасветніцкі перыяд, 40—60-я гады, прааналізаваны ім з зайдросным веданнем крыніц. Чытач знаёміцца са спадчынай невядомых або забытых мысліцеляў сярэдзіны XVIII стагоддзя С. Шадурскага, А. Скарульскага і К. Галоўкі (усе трое звязаны з Навагрудкам), А. Барташэвіча (Слуцк), Ф. Папроцкага (Полацк). У іх творах схаластыка ўжо эклектычна спалучалася з рацыяналістычнай філасофіяй. Грамадская думка паступова вызвалялася з клерыкальных путаў. У 50—60-х гадах Беларусь дала Рэчы Паспалітай такія перадавыя вучоныя, як Б. Дабшэвіч і М. Догель.

Даследуючы грамадска-філасофскую думку часоў контррэфармацыі, А. Бірала выкарыстоўвае таксама творы беларускай мастацкай літаратуры, напрыклад, «Прамову русіна» і «Другую прамову русіна», знойдзеныя нядаўна С. Міско. Але шкада, што даследчык абышоў увагай беларускія школьныя інтэрмедый. Яны далі б аўтару матэрыял для роздуму і супастаўленняў.

У цэлым жа кнігу А. Бірала чытаў я з сапраўдным задавальненнем.

А. МАЛЬДЗІС.

Мінск. Уваход у Дзяржаўны мастацкі музей БССР.

УРОК ПРЫГАЖОСЦІ

...Тоненькая дзявочая постаць замерла на беразе. Насуграч ей па хвалях пльвіць пунсовай ветразі. Цудоўны грынаўскі гейзаж! Гравюра па гэтым матыве зроблена школьнікам. А вось яшчэ гравюры: «Чырвоная шапачка», «Востраў нешанцавання», «Беларускі матыў». Усе яны выкананы хлопчыкамі і дзяўчынкамі 90-й мінскай школы.

Тут эксперыментальна ўведзены ўрок мастацкага выхавання. Чым ён адрозніваецца ад звычайнага ўроку малювання? Зойдзем на некалькі хвілін у пакой, які ў школе завецца мастацкай майстэрняй.

На занятках у майстэрні.

Перад уваходам, у калідоры, ляжыць мудрагеліста выгнуты ствол ляснага дрэва. У самой майстэрні на сценах карціны беларускіх мастакоў з фонду Дзяржаўнага мастацкага музея і лепшыя работы вучняў.

Старшакласнікі маюць магчымасць карыстацца эстампнай майстэрняй, дзе ёсць афартны станок і пазалотны прэс. Эстампная майстэрня і студыя выяўленчага мастацтва існуюць ужо сем год. У студыі займаюцца школьнікі малодшых класаў. Для іх заняткі пачынаюцца з цікавага расказу аб гісторыі мастацтва, жыцці і творчасці славетных майстроў. Малыя вучацца ляпіць, маляваць аква-

рэльнымі фарбамі, гуашшу. Іншы раз заняткі праводзяцца ў лесе, «на натуре».

Кожны раз для заняткаў у студыі мастацтва знаходзіцца Віктар Данилаў-знаходзец нешта новае і цікавае. Напрыклад, нехта чытае прымаўкі ці прыказкі, а астатнія павінны прыказаць, а астатнія павінны хутка і, галоўнае, найбольш поўна ўвасобіць сэнс пачутага ў малюнку.

Трэцякласніцы Лена Гайдукі, Іра Капланава, Лена Лісаковіч, Света Гайдук — аўтары яркіх, каларытных фігурак, зробленых з гліны: кракадзіла, ката, чорта, мядзведзя. Гэтыя дзяўчынкі займаюцца ў студыі з першага класа, любяць маляванне і лепку. І яшчэ ў іх такія захапленні — казкі. Агульнае захапленне гэтыя дзяўчынкі любіць персанажы.

Сяргей Брыко таксама трэцякласнік. Ён малюе, лепіць з пластыліну. Пасля паездкі з бацькам у Ленінград хлопчык прывёз шмат акаварэальных малюнкаў, накідаў. Да выстаўкі, якая адбылася ў школе, ён падрыхтаваў некалькі ілюстрацый да мультфільмаў «Ну, пакачай!» і «Малодшая сястрычка». У сваёй адной час брата вучыць яе маляваць, ляпіць. Сяргей упэўнены, што яна абавязкова прыдзе займацца ў студыю, калі падрасце.

Са старэйшымі заняткі больш складаныя і вядуцца па спецыяльнай праграме. Вучні 9 і 10 класаў вывучаюць шрыфты, кампазіцыю, малюнак. Яны

займаюцца два разы ў тыдзень. Жадаючыя маюць магчымасць паглыбляць свае веды па тым ці іншым пытанні. Для іх арганізуюцца паходы на выстаўкі, якія адбываюцца ў Мінску, дыскусіі і абмеркаванні, сустрачкі з мастакамі. Усе гэта выхоўвае іх густ, далучае да цудоўнага свету мастацтва.

Вучні займаюцца таксама самастойнай творчасцю. Яны працуюць у эстампнай майстэрні.

Зрабіць гравюру ці эстамп нялёгка. Неабходна добрае веданне тэхнікі, спецыфікі выканання. Але з гэтым нядрэнна спраўляецца вучань дзевяціга класа Віталій Каброўскі. Ён адзін са старэйшых у майстэрні па часу заняткаў у ёй. Раней наведваў мастацкі гурток у Палацы дзяцей.

Агульнае, што падкупала ў работах Віталія, гэта іх непасрэднасць, вобразнасць, рухомасць ліній яго работ. Фігурка малой са скалкай ці сілуэт старога горада на гравюрах Віталія даюць уяўленне аб яго арыгінальным бачэнні свету, назіральнасці.

З Андрэем Стальмашонкам асабіста пазнаёміцца не давялося. Ён вучыцца ў дзевятым класе і, зразумела, часу свабоднага мае зусім мала. Пра яго расказалі работы: гравюры, эстампы, серыя гумарыстычных выданняў на сценках газет, рэдактарам якіх з'яўляецца Андрэй. Карыкатуры ў яго атрымліваюцца вельмі ўдала: у іх ад-

Работы вучняў.

чувства настрою, адносіны да таго, што ён адлюстроўвае, востры і назіральны погляд.

Да 50-годдзя ўтварэння СССР у школе адбылася святочная выстаўка, на якой былі прадстаўлены лепшыя работы вучняў. А цяпер гэтыя малюны, гравюры, эстампы адправіліся ў падарожжа. Хутка з імі пазнаёміцца сотні равеснікаў за мяжой.

Таццяна АНТОНАВА.

АД БЕЛАВЕЖЫ ДА САХАЛІНА

ЗАПРАШАЮЦЬ ВІСТАЎКІ

Вялікая выставачная праграма намечана на 1973 год. У маскоўскім парку «Сакольнікі» адбудуцца дзве буйныя міжнародныя выстаўкі. На першай з іх — «Аўтасервіс-73» (23 мая—6 чэрвеня) будзе дэманстравацца сучаснае абсталяванне для абслугоўвання і рамонту аўтамабіляў. Другая — «Лесдрэўмаш-73» (5—19 верасня) пакажа шырокі комплекс сучасных машын, абсталявання і прыбораў для лясной і дрэваапрацоўчай прамысловасці.

У Маскве, Ленінградзе, Кіеве, Мінску і Кішынёве пройдуць дзевяць замежных спецыялізаваных выставак. Два выставачныя агляды намечаны правесці ў сувязі з работай XI кангрэсу ліцейшчыкаў. Несумненную цікавасць выкліча выстаўка «Адзіная сістэма электронных вылічальных машын сацыялістычных краін».

Выстаўкі арганізуюцца таксама па прапановах фірм і прадпрыемстваў Аўстрыі, Балгарыі, ФРГ, Фінляндыі, Чэхаславакіі, Швейцарыі, Югаславіі, Японіі і іншых краін.

МАЛЮНКАМ ПЯЦЬ ТЫСЯЧАГОДЗЯЎ

У Наўгародскім музеі паступіў незвычайны экспанат — гранітная глыба вагой каля паўтары тоны з высечаным на ёй малюнкам.

Гэта — знаходка будаўнікоў Наўгародскага хімакміна. Працуючы недалёка ад Вяжышчскага манастыра,

яны выявілі вялікі камень-валун, на паверхні якога былі высечаны контурныя малюны алены, якога праследуюць палюўнічыя, і лебедзя з выгнутай шыяй.

Па стылю і характары такіх малюнкаў вельмі блізкія да наскальных адбіткаў — пятрогліфаў, якія часта сустракаюцца на берагах Белга мора і Анежскага возера.

Вучоныя ўстанавілі, што пятрогліфы былі зроблены насельнікамі паўночнага краю яшчэ ў пару неаліту — 4—5 тысяч гадоў таму назад.

БУДУЮЦА АЗАНАТАРЫ

У Маскве на ўсходняй водаправоднай станцыі ўзводзіцца буйнейшая ў Еўропе азанатарная ўстаноўка, дзе будзе апрацоўвацца ў суткі мільён дзве тысяч кубаметраў вады. Праект яе распрацаван маскоўскімі спецыялістамі сумесна са спецыялістамі французскай фірмы «Трэйлігаз», якая і паставіць абсталяванне.

Цяпер заканчваецца ўзвядзенне будынка для азанатараў, размеркавальных камер, рэзервуараў. Пачынаецца мантаж тэхналагічнага абсталявання. Першая чарга гэтай устаноўкі ўступіць у строй у 1974 годзе, а канчаткова яна будзе здадзена ў эксплуатацыю ў 1975 годзе. Увесь працэс атрымання аэзонаваў будзе паўнацэнна аўтаматызаваны.

Азаніраванне значна знізіць кошт апрацоўкі вады, падаваемай у водаправод, і, што асабліва важна, павысіць яе якасць. Пасля заканчэння будаўніцтва азанатарнай устаноўкі на ўсходняй станцыі такія ўстаноўкі намачаюцца пабудаванымі і іншых водаправодных станцыях Масквы.

«ЛЯСНАЯ ФЕЯ» ПАЧЫНАЕ РАБОТУ

У Ліепай ўзводзіцца другая чарга буйнейшага ў СССР галантарэйнага камбіната «Лаума» што ў пера-

кладзе з латышскай мовы азначае «лясная фея».

Да гэтага часу Ліепая была горадам металургаў і рыбакоў, машынабудаўнікоў і абутнікоў. Але не было тут прадпрыемства, дзе б знайшла шырокае выкарыстанне жаночага праца. Таму і размясцілі ў горадзе «Лауму». Першая чарга камбіната нядаўна ўступіла ў строй. Пачалі тут з выпуску звычайнага бялізнавага трыкатажнага палатна і тэкстыльнай стужкі. Першыя работніцы «Лаумы» скончылі прафесійнай тэхнічнае вучылішча і праішлі практыку на адпаведных фабрыках у Рызе і іншых гарадах краіны. Мастачка камбіната Альвіна Кейрэ, напрыклад, паўгода знаёмілася з вопытам машынай вышыўкі ў Пераслаўі-Залескім — старажытным рускім горадзе. Вярнуўшыся дамоў, яна стварае ўласны стыль, у якім сярэднявечныя матывы спалучаюцца з латышскім нацыянальным арнамантам. Вышывальныя аўтаматы ўжо наносіцца на тканіну малюны Альвіны Кейрэ.

РАЧНЫЯ ЛЕДАКОЛЫ

Больш за паўгода рэкі Расіі скаваны лёдам. Аднак рачнікі заўсёды стараюцца прадоўжыць навігацыю: пачынаюць яе ранняй вясной. Ледзь ледзецца лёд, і заканчваюць позняй восенню.

Цяпер ім дапаможа Р-47 — рачны ледакол, выпуск якога пачаў Чыстопадскі суднарамонтны завод. Знешне новае судна нагадвае звычайны буксір. Але ў яго адна цікавая асаблівасць: упершыню ў нашым суднабудаванні на ледаколе выкарыстана разгойдаючая ўстаноўка. Яна дапамагае хутчэй разбураць лёд. Пры руху рачны ледакол здольны пракладаць шлях у льдах таўшчыняй 80—90 сантыметраў.

У АБ'ЕКТЫВЕ—РОДНЫ КРАЙ

З ВІСТАЎКІ ГРОДЗЕНСКІХ АМАТАРАЎ І МАЙСТРОЎ ФАТАГРАФІІ

Фатаграфія дала магчымасць умомант і дакладна фіксаваць падзеі, дзеянні. З яе дапамогай ствараецца летапіс нашага часу. Маштабнасць, дакументальнасць, разнастайнасць жанраў і тэм зрабілі гэты від мастацтва вельмі папулярным.

Нядаўна ў Гродна адбылася першая выстаўка мастацкай фатаграфіі гродзенскіх аματαў і майстроў летапіс нашага часу. Аўтары шырока адлюстроўваюць жыццё Прыняманскага краю.

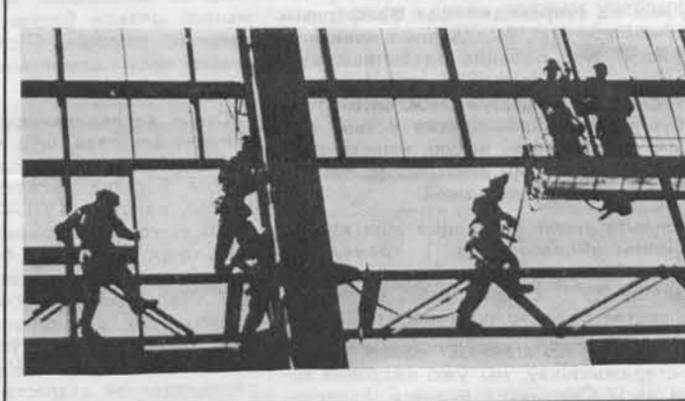
На выстаўцы было многа ўдалых партрэтаў. У іх — прыгажосць чалавечага характару, яго глыбіня і складанасць.

Выдзяляюцца пейзажныя здымкі — «Эцюд» В. Сарокіна, «Двое» Г. Гулеўскага, «Зімовы эцюд» І. Дзянісава. Яны паказваюць непаўторнае характэрнае роднай зямлі, яе багацце, шчодрасць, шматграннасць праяў.

Гродзенская выстаўка радуе і глыбокім унутраным зместам работ, і высокай мастацкай узорнасцю, і значнай колькасцю аўтараў, аματαў і прафесіяналаў.

НА ЗДЫМКАХ: Г. ГУЛЕЎСКІ, «Партрэт»; В. КОСЦІН, «ЦЭЦ-2 будзеца».

М. АМЕЛЬЧАНКА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44. ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-65-84, 33-03-15, 33-65-91, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі Зак. № 315.